

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА
АУДИТУ**

Обліково-статистичний факультет

Кафедра економіко-математичних дисциплін та інформаційних
технологій

Л.П. Перхун, Н.М. Товмаченко, С.В. Каденко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

для студентів спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика»
освітнього ступеня бакалавр
денної форми навчання

Київ 2020

УДК

ББК

Рецензенти: Л.І. Бажан - зав. відділом економіко-соціальних систем Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій і систем НАНУ та МОНУ канд. екон. наук, старший науковий співробітник

Розглянуто та рекомендовано до друку Вченою радою обліково-статистичного факультету НАСООА (протокол № 8 від 8 травня 2020 р.).

Л.П. Перхун, Н.М. Товмаченко, С.В. Каденко Методичні рекомендації з організації та проходження виробничої практики для студентів 3 курсу спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економічна кібернетика» освітнього ступеня бакалавр денної форми навчання. – Київ : Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2020. – 18 с.

Методичні вказівки містять характеристику основних компонентів виробничої практики, порядку її проходження, структуру, зміст розділів, вимоги до оформлення та захисту звіту.

Для студентів спеціальності «Економіка», освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика», денна форма навчання, обліково-статистичний факультет.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри економіко-математичних дисциплін та інформаційних технологій 5.05.2020 р., протокол № 17

© Національна академія статистики, обліку та аудиту (НАСООА)
Кафедра економіко-математичних дисциплін та інформаційних технологій
НАСООА 2020 рік

ЗМІСТ

ЗМІСТ	Ошибка! Закладка не определена.
ВСТУП	Ошибка! Закладка не определена.
МЕТА І ЗАВДАННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	Ошибка! Закладка не определена.
ОРГАНІЗАЦІЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	Ошибка! Закладка не определена.
СТРУКТУРА ЗВІТУ З ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	Ошибка! Закладка не определена.
ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ ПРИ ПРОХОДЖЕННІ ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	Ошибка! Закладка не определена.
ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	Ошибка! Закладка не определена.
ЛІТЕРАТУРА	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Ознайомча виробнича практика студентів є невід'ємною частиною навчального плану підготовки бакалаврів з економіки за спеціалізацією «Економічна кібернетика». Її основне завдання - ознайомлення студентів з першими робочими місцями за обраним фахом. Період і тривалість практики визначається затвердженим робочим навчальним планом спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економічна кібернетика».

Проходження цього виду практики дозволяє студентам визначити напрямок подальшого поглибленого опанування теоретичними знаннями та практичними вміннями, а також окреслити контури майбутніх наукових досліджень.

Базою ознайомчої виробничої практики можуть бути установи та підприємства різних форм власності та підпорядкування, які здійснюють регулюючу, навчально-наукову, дослідницьку, виробничу та комерційну діяльність. Головна вимога до них – наявність умов для забезпечення виконання програми практики.

Проходження практики оформлюється наказами по Академії та по підприємству, що є базою практики, і здійснюється згідно з режимом роботи останнього.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Ознайомча виробнича практика має на *мети*:

- закріплення набутих у процесі попереднього навчання теоретичних знань та практичних умінь за фахом;
- удосконалення уміння збирання, узагальнення та аналізу економічної інформації;
- отримання практичного досвіду рішення окремих професійних задач у регуляторній, навчально-науковій, дослідницькій, виробничій та комерційній діяльності з використанням економіко-математичних методів та інформаційних технологій.

Завдання ознайомчої виробничої практики:

- ознайомлення з основними видами діяльності та специфікою роботи бази практики;
- знайомство з документацією, що регламентує діяльність бази практики (стандарти, закони та інші нормативні акти);
- ознайомлення з організаційною та управлінською структурами бази практики;
- ознайомлення з технологічним оснащенням бази практики;
- ознайомлення з організацією роботи фахівців в процесі здійснення основних видів діяльності;
- ознайомлення з інформаційними потоками бази практики;
- ознайомлення із задачами, що виконуються за допомогою інформаційних технологій та відповідної техніки і програмного забезпечення;
- набуття умінь опрацьовувати інформацію на різних рівнях виробничої, соціальної, фінансової діяльності бази практики за допомогою методик та технологій, впроваджених на підприємстві (установі тощо);
- знайомство з функціональними обов'язками посад за профілем майбутньої спеціальності;
- виконання функцій стажера (дублера) на конкретному робочому місці;

- розробка пропозицій для вирішення конкретних практичних проблем або удосконалення вирішення наявних задач бази практики.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Першим етапом, який має закінчитись не пізніше, ніж за 20 днів до початку практики, є узгодження бази практики між кафедрою та студентом.

Другим – укладання угод між Академією та керівництвом бази практики щодо проходження конкретним студентом ознайомчої виробничої практики. Договір має бути представлений в Академію не пізніше ніж за 10 днів до початку практики.

Третій етап - затвердження бази проходження практики, її термінів та керівників відповідним Наказом по Академії.

Четвертий – збори студентів з керівником практики від Академії щодо уточнення завдань практики, методів контролю, правил оформлення та захисту звітів тощо (не пізніше ніж за один день до початку практики).

П'ятий етап – виконання студентом завдань за програмою практики та оформлення щоденника практики безпосередньо на підприємстві під управлінням керівника від бази практики; оформлення звіту з ознайомчої виробничої практики.

Прибувши на базу практики, студент зобов'язаний пред'явити у відділ кадрів направлення, яке видається деканатом (перша сторінка щоденника практики). Студенту призначається керівник від бази практики – один з кваліфікованих фахівців, який має знайомити практиканта з різними робочими місцями даної установи (підприємства тощо) та спрямовувати його на виконання поставлених завдань. Обов'язковим є проходження інструктажу з охорони праці і техніки безпеки.

У процесі проходження практики студент веде щоденник, у якому відображає послідовність виконання поставлених перед ним завдань та коротку характеристику отриманих результатів. Ці записи є основою для складання звіту з практики і мають вестись ЩОДНЯ. По закінченні керівник практики від підприємства (установи тощо) записує у щоденник відгук про практиканта, завіряє його власним підписом та печаткою бази практики.

Шостий етап – подання оформленого пакету документів щодо

проходження ознайомчої виробничої практики на кафедрі (щоденник та звіт) та захист результатів.

СТРУКТУРА ЗВІТУ З ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Звіт з ознайомчої виробничої практики повинен мати такі частини:

- титульний лист;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

Зразок титульного листа наведено у Додатку А.

У вступі необхідно вказати, яка установа (підприємство тощо) була обрана за базу практики, який основний вид діяльності та форма власності. Окреслити коло завдань, які було поставлено перед початком практики (кожне завдання відповідає окремому пункту основної частини звіту).

Основна частина відображає результати аналізу студентом бази практики: загальну характеристику підприємства, його технічне та програмне забезпечення, перспективи розвитку, основні проблеми («слабкі місця») та шляхи їх вирішення (удосконалення). Окремо описуються практичні задачі, які розв'язувалися безпосередньо студентом під час проходження практики.

У висновках коротко (1-3 речення) формулюють результат виконання поставлених завдань.

За необхідністю в звіті можуть бути додатки, в яких відображається інформація щодо структури підприємства, програмних інтерфейсів, тощо.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ЗВІТУ З ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

(освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»)

Вступ

1. Характеристика підприємства - місця проходження практики.
 - 1.1. Основна діяльність підприємства, її характеристика.
 - 1.2. Структура підприємства (або підрозділу). Функціональні зв'язки (схема).
 - 1.3. Інформаційні потоки, їх характеристика. Вхідна і вихідна інформація (схема).
2. Характеристика технічного забезпечення.
 - 2.1. Технічний опис обчислювальної й організаційної техніки.
 - 2.2. Компютерна мережа підприємства.
 - 2.3. Характерна інтенсивність використання техніки.
 - 2.4. Проблеми та шляхи їх вирішення.
3. Характеристика використання програмного забезпечення для розв'язання задач у галузі функціонування підприємства-бази практики.
 - 3.1. Системне програмне забезпечення.
 - 3.2. Програмне забезпечення загального призначення (редактори, СУБД та ін.).
 - 3.3. Прикладне програмне забезпечення (системи управління проектами, експертні системи і системи підтримки прийняття рішення, системи інтелектуального проектування для реалізації CASE-технологій та т.ін.).
 - 3.4. Програмне забезпечення спеціального призначення (опис ПЗ, яке застосовується у діяльності підприємств за профілем бази практики).
 - 3.5. Проблеми та перспективи щодо автоматизації обробки інформації на конкретному підприємстві.
4. Практичні результати.
 - 4.1. Отримані знання.
 - 4.2. Отримані уміння.
 - 4.3. Виконана практична робота (введення даних, написання програм, введення/корекція даних).

Висновки

Додатки

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ ПРИ ПРОХОДЖЕННІ ОЗНАЙОМЧОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Обов'язки керівника практики від Академії

- своєчасно довести до відома студентів програму практики, провести загальний інструктаж;
- ознайомити студентів з вимогами та критеріями оцінювання результатів практики;
- надавати студентам за вимогою консультації з питань програми практики;
- контролювати виконання програми практики, регламенту підготовки звіту про практику;
- перевіряти щоденники практики та добірки документів;
- інформувати кафедру про перебіг виконання практики та виконання регламенту підготовки звіту про практику.

Обов'язки керівника від бази практики:

- влаштувати студентів на робочі місця, забезпечити проведення інструктажу з техніки безпеки і охорони праці;
- створити належні умови для якісного виконання студентами програми практики;
- здійснювати методичне керівництво і допомагати студентам в одержанні необхідних матеріалів як для виконання програми практики, так і для написання звіту з практики;
- контролювати роботу студентів і додержання ними трудової дисципліни;
- періодично перевіряти ведення студентами щоденників проходження практики, розглядати та оцінювати звіти з практики;
- дати письмову характеристику студентам з оцінкою їх ставлення до роботи, дотримання трудової дисципліни, рівня практичної підготовки. У характеристиці від бази практики результати студента оцінюються за 4-бальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Керівник практики має право клопотатися перед керівником підприємства про заохочення кращих студентів-практикантів, відлучати від

практики студентів, які порушують трудову дисципліну і несумлінно виконують свої обов'язки. У цьому випадку керівник повідомляє відділ кадрів і керівника практики від Академії.

Обов'язки студента:

- своєчасно прибути на базу практики з відповідними документами, одержаними в Академії;
- додержуватися правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку, вимог трудового законодавства на рівні з працівниками підприємства;
- регулярно відвідувати керівника практики від Академії у дні його консультацій на кафедрі;
- виконувати завдання і доручення керівника практики від бази практики, спрямованих на засвоєння практичних навиків;
- зібрати та обробити матеріали, необхідні для підготовки звіту з практики;
- оформляти щоденник проходження виробничої практики за встановленою формою;
- згідно з вимогами оформити письмовий звіт.
- своєчасно подати керівникові практики від Академії письмовий звіт про виконання всіх завдань і щоденник практики.

Після закінчення практики студент зобов'язаний своєчасно подати на кафедру для перевірки і рецензування:

- щоденник виробничої практики, оформлений належним чином і затверджений керівником практики від підприємства;
- характеристику з місця проходження практики;
- письмовий звіт про виробничу практику.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за виконанням студентами вимог до проходження практики відбувається у двох формах: поточний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється керівником практики від Академії. Під час поточного контролю перевіряється своєчасність заповнення щоденника виробничої практики та виконання графіка підготовки й написання звіту. Протягом останнього тижня практики проводиться атестація студентів. На атестації студенти повинні надати керівникові від Академії щоденник практики, підписаний керівником бази практики, та підготовлені за всіма вимогами відповідні розділи звіту у повному обсязі.

Підсумковий контроль здійснюється під час захисту звіту з практики. Студент, який не виконав завдання практики і має незадовільний відзив від керівника підприємства (установи), відраховується з Академії.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання її програми на кафедрі. Загальна форма такої звітності — подання письмового звіту з позитивною рецензією керівника практики та подальший захист.

Письмовий звіт за результатами практики подається в установлений термін (не пізніше, як за три дні до закінчення практики) керівнику практики від кафедри для перевірки, рецензування і допуску до захисту.

Розділи і окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовні й оформлені відповідно до стандартів оформлення звітів наукових досліджень.

Оформлений за всіма вказаними вимогами і прорецензований звіт про практику приймається викладачем-керівником практики від кафедри протягом тижня після її закінчення.

Після перевірки поданого звіту керівником практики від кафедри і його позитивної оцінки, зафіксованої у відповідному відгуку, звіт має бути публічно захищеним. Звіт з практики захищається студентами особисто на підсумковій (звітній) конференції перед комісією, яка створюється за розпорядженням

завідувача кафедри і складається з викладачів (не менше двох) відповідної кафедри. Присутність керівників практики від ЗВО обов'язкова, керівників практики від підприємства – за можливістю.

Студенти, які не виконали програму практики або одержали незадовільну оцінку при захисті звітів, проходять практику повторно в порядку, установленому для академічних заборгованостей. Повторна практика проходить в позанавчальний час.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри.

Під час захисту звіту з практики комісія уважно знайомиться з його змістом, виставляє бали за зміст кожного розділу, після чого задає студентові усні запитання, які дозволяють оцінити розуміння студентом викладених положень. Виставлена загальна сума балів переводиться у традиційну оцінку та оцінку за шкалою ECTS та заноситься у відповідні документи як підсумкова оцінка з проходження практики.

Переведення балів підсумкової оцінки у традиційну чотирибальну оцінку здійснюється за шкалою:

«Відмінно» (від 90 до 100 балів) – зміст і оформлення звіту та щоденника практики відповідають стандартам. Характеристика студента є позитивною. Студент дав повні та точні відповіді на всі запитання членів комісії щодо програми практики і виконаної індивідуальної роботи.

«Добре» (від 74 до 89 балів) – наявні несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення звіту й щоденника практики. Характеристика студента є позитивною. У відповідях на запитання членів комісії щодо програми практики студент допустив окремі неточності, хоч загалом має тверді знання.

«Задовільно» (від 60 до 73 балів) – недбале оформлення роботи і щоденника практики. Переважну більшість питань програми практики у звіті висвітлено, однак мають місце окремі розрахункові й логічні помилки. Характеристика студента в цілому є позитивною. Відповідаючи на запитання членів комісії, студент почувався невпевнено, збивався, припускався помилок, виявив поверхові знання.

«Незадовільно» (до 59 балів включно) – таку оцінку виставляють студентів, якщо у звіті висвітлено не всі питання або роботу підготовлено не самостійно. Характеристика студента у частині ставлення до практики і трудової дисципліни є негативною. На запитання членів комісії студент не міг дати задовільних відповідей.

Шкала балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з виробничої практики, наведена нижче.

Під час захисту звіту з практики комісія уважно розглядає зміст звіту про практику, виставляє бали за зміст вступу та висновків (по 10 балів), кожного розділу (15 балів * 4 розділи, максимум 60 балів), оформлення звіту згідно вимог (10 балів), після чого задає студентів усні запитання, які дозволяють оцінити розуміння студентом викладених положень (максимум 20 балів). Виставлена загальна сума балів переводиться у традиційну оцінку та заноситься у відповідні документи як підсумкова оцінка з проходження практики.

Таблиця 1

Таблиця оцінювання (максимальна кількість балів)

Вступ	Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	Висновки	Оформлення	Захист	Разом
5	15	15	15	15	5	10	20	100

Критерії оцінки розділів звіту з ознайомчої виробничої практики (за кожний розділ)

1. Найвища якість розділу звіту (оцінюється в 15 балів) повинна відповідати таким вимогам:

- 1) повне та вичерпне викладення змісту роботи, яка проводилася студентом під час опрацювання відповідного розділу;
- 2) повний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (копії документів, аналітичні та статистичні матеріали тощо);
- 3) актуальність і достовірність поданої у звіті інформації.

II. Задовільна якість розділу звіту (оцінюється в 6-10 балів) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

- 1) неповне викладення змісту роботи або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики;
- 2) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (50-75% необхідних додатків);
- 3) неактуальність поданої у звіті інформації (подання інформації за період, що передреує терміну проходження студентом практики).

III. Незадовільна якість розділу звіту (оцінюється в 0 балів) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

- 1) неповне викладення змісту роботи або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики;
- 2) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (менше 50% необхідних додатків);
- 3) недостовірність поданої у звіті інформації.

Критерії оцінки захисту звіту з ознайомчої виробничої практики

I. Найвища якість захисту звіту з практику, яка оцінюється в 15-20 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) вільне володіння змістом роботи, яка проводилася на практиці;
- 2) повне знання відповідного законодавчого та інструктивного матеріалу;
- 3) уміння студента чітко відповідати на проблемні питання, пов'язані із змістом роботи.

II. Захист звіту з практики оцінюється в 5-14 балів, якщо:

- 1) відносно захисту на найвищий бал немає відповідності хоча б одному з пунктів, зазначених вище;
- 2) зміст питань розкрито в цілому правильно, але допущені деякі незначні помилки;
- 3) студент мляво та невпевнено відповідає на поставлені комісією запитання.

III. Захист звіту з практики оцінюється в 0-4 балів, якщо:

1) не розкрито два чи більше пунктів, зазначених у вимогах до оформлення звіту;

2) студент хибно розкрив зміст питань чи припустився грубих помилок у змісті;

2) характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа, яка захищає звіт з практики, неправильно зрозуміла зміст практики і тому не відповідає на поставлені запитання.

Під час оцінки звіту з практики в цілому додатково враховується і впливає на загальну суму балів трудова дисципліна студента під час проходження практики. При порушенні графіка та змісту проходження практики (зафіксованому у відповідному журналі) викладач може знизити оцінку:

- за одноразову відсутність без поважних причин на базі практики у встановлений робочий час (мінус 5 балів за кожні факт порушення);

- за несвоєчасність представлення на кафедру інформації про початок практики (мінус 10 балів);

- за несвоєчасність представлення на кафедру звіту з практики (мінус 5 балів).

ЛІТЕРАТУРА

1. Наскрізна програма проведення виробничої практики для студентів за напрямом підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика» / Н.К. Максишко, Т.В. Заховалко, В.О. Лось, О.І. Баштанник – Запоріжжя : ЗНУ, 2013. – 19 с.

2. Робоча програма та методичні вказівки до проходження виробничої практики студентами II-III курсу напряму підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика» денної форми навчання / П.М. Грицюк, В.С. Волошин – Рівне : НУВГП, 2017. – 27 с.